

trijjskih arhivov. Čeprav so zahteve homogene, istočasno zahtevajo le minimalne standarde. "Poenotenje" bi moral biti cilj vseh arhivov.

V zadnji referatu nam je arhivistka Elisabeth Schöggel-Ernst iz Deželnega arhiva v Gradcu predstavila njihovo spletno stran in kako so ustvarili bazo podatkov na spletu.

Kot sem že omenila, je avstrijsko arhivsko društvo praznovalo 40. letnico svojega delovanja. Na koncu prvega dne zborovanja so ob 19. uri priredili slavnostni sprejem. Uvodno predavanje so zaupali graškemu sociologu, univerzitetnemu profesorju doktorju Karlu Achmanu. Namenili so mu pol ure, a si je za svoje razmišljanje o arhivski službi vzel častitljivo uro in pol.

Po predavanju je bil sprejem pri deželnemu glavarju.

Mira Hodnik

XI. arhivski dnevi Slovaške, Žilina 23. – 25. maj 2007

Slovaško arhivsko društvo je pripravilo arhivske dneve v industrijsko zelo razvitem mestu Žilina na severu Slovaške. Žilina je glavno mesto okraja in leži ob reki Vah. Je tretje najbolj razvito mesto v državi po bruto prihodku na prebivalca. Okraj meri 815 km² in ima 156 539 prebivalcev (1. 1. 2003), mesto Žilina pa ima 85 425 prebivalcev (1. 1. 2006). Glavne panoge okraja/mesta so strojništvo, avtomobilska industrija, metalurgija, stavbeništvo, obdelovanje lesa, papirja, kemijska, elektrotehnična, elektronska, tekstilna, živilska in energetska industrija. Žilina ima univerzo s sedmimi fakultetami, na katerih študira več kot 12 000 študentov.

Posvetovanje je bilo na temo Arhivi 21. stoletja: pristopanje arhivskih fondov k novim tehnologijam. Delo je bilo razdeljeno na tri delovne dni. Uvodne besede je imela predsednica Društva slovaških arhivistov dr. Zuzana Kollarová, nato nas je pozdravila še sekretarka za kulturo na Ministrstvu za notranje zadeve, ki je tudi predstavila okraj Žilina ter projekt digitalizacije, ki se je že začel v knjižnicah, postopoma pa so ga začeli izvajati tudi arhivi in muzeji. Nato nas je pozdravil g. Martin Bacikov v imenu župana Ivana Hrvna. Ta nas je tudi povabil v mestno hišo, kjer je bila na ogled razstava o zgodovini mesta Žilina. Zborovanja so se udeležili referenti iz Češke republike, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Poljske in Slovenije.

Prvi dan je začel z referatom dr. Ladislav Vrteš (Odbor za arhivsko in dokumentarno gradivo ministrstva za notranje zadeve Slovaške republike v Bra-

tilslavi), ki je govoril o avtomatiziranem arhivskem informacijskem sistemu v državnem arhivu v Bratislavi. Podrobno je opisal, kaj se razume pod arhivski informacijski sistem iz praktičnega in teoretičnega vidika in ali je definiran v zakonu.

Ing. Josef Hanus (Slovaški državni arhiv Bratislava) je obravnaval koncept digitalizacije v slovaških arhivih in realno stanje, predvsem pa se je osredotočil na digitalizacijo fotografij. Seznanil nas je z izrazi digitalizacija, analogna informacija, digitalna informacija. Dalje je govoril o tehnoloških standardih potrebnih za digitalizacijo, ki jih je uporabljala Slovaška narodna knjižnica v mestu Martine.

Juraj Šedivý (Katedra arhivskih in pomožnih zgodovinskih ved Filozofske fakultete Bratislava) je govoril o konceptu digitalizacije nekaterih tujih projektov. V projektu je načrtoval osnovne podatke, kateri bi imeli tako imenovane "virtualne dvojnike" arhiva, ti pa bi vsebovali: 1. temeljne informacije o arhivu, 2. informacije o arhivskih fondih, 3. informacije o arhivskih pomagalih, možnost vpogleda v arhivske fonde in pomagala, 4. pristop vpogleda arhivskega dokumenta on-line, 5. združevanje s podatkovnimi bazami. Primerjal je Slovaško, Češko in Madžarsko.

Monika Péko (Slovaški državni arhiv Bratislava) je obravnavala digitalizacijo v njihovi ustanovi, sedanje stanje, probleme, s katerimi se srečujejo, in perspektivo za nadaljnje delo. Pri digitalizaciji so se ji porodila vprašanja, na katera je potrebno odgovoriti, preden se prične z digitalizacijo dokumentov, in sicer: kaj se bo potrebovalo, kdo bo to potreboval, kje se bo to potrebovalo, kdaj in kako se bo uporabljalo.

Róbert Mareta (Slovaški državni arhiv Bratislava) je predstavil digitalizacijo srednjeveških listin v Slovaškem državnem arhivu. Govoril je o primarnih dejavnostih povezave s pripravo materialov na digitalizacijo, o programski opremi arhiva za izdelavo digitalnih kopij (softver Sirius, Atlantis, BachScan) in podrobno opisal program za elektronske hranjenje skenov "ProArchiv Listiny".

Mg. Elena Kašiar in *Marta Kalnovič* (Mestni arhiv Banská Štiavnica) sta predstavili njihov pogled na digitalizacijo arhivskih dokumentov velikih formatov tj. map in načrtov. Leta 2006 je arhiv kupil skener CRUSE, kateri skenira do formata 84 x 120 cm z vidljivostjo max. 1200 dpi. Glede na velikost skeniranih map (cca 1–2 GB) je izdelava skenov zahtevna in problematična.

Po kosilu so se predstavile firme, ki se ukvarjajo z digitalizacijo arhivskega in dokumentarnega gradiva.

Drugi dan so se teme nadaljevale, in sicer je najprej prof. dr. Josef Riegel (Štajerski deželni arhiv Gradec, Avstrija) predstavil Štajerski digitalni arhiv, in sicer poglede na digitalizacijo zgodovinskih dnevnikov, časopisov. Vizija projekta je, da bi bili vsi zgodovinski časopisi dostopni na internetu in da bi se jih lahko

uporabljalo (to pomeni, da vidiš slike in besedilo). Za enkrat digitalizirajo časopise samo za svojo uporabo, saj je s tem projektom povezan finančni riziko, upoštevati je potrebno pravice založnikov, avtorjev, fotografov ... Prednosti digitalizacije časopisov vidi v enostavni uporabi in iskanju določenih podatkov. Zastavili so si naslednje cilje: digitalizirati vse štajerske časopise, skeni v barvah, da bi bili ti indeksirani ter da bi lahko vse strani uporabljali v knjižnicah in arhivih.

Dr. Gerard Maier (Deželni arhiv Baden-Württemberg, Nemčija) je predstavil arhivski informacijski sistem v Nemčiji na primeru Deželnega arhiva Baden-Württemberg. Nemški arhivi posredujejo informacije o arhivskih dokumentih on-line. V obdobju 2003–2006 so uporabljali v arhivih sistem Midosa21, za obdelavo pa uporabljajo švicarski program SchopeArchiv ter za prezentacijo sistem OLF21.

Mag. Andrea Farkaš (Glavni mestni arhiv Budimpešta, Madžarska) je predstavila podatkovne baze arhivskih fondov madžarskih arhivov na nosilcih CD ROM in DVD. Leta 1995 so začeli uporabljati za popisovanje arhivskih fondov mestnega arhiva program "Registra", pred dvema letoma so ustvarili enotni informacijski sistem LEAR, kateri združuje takrat izdelane podatkovne baze. V arhivu se posvečajo dvema velikima digitalnima projektoma na področju map in načrtov. Prednost imajo načrti Budimpešte iz obdobja 1861–1873.

Dr. doc. Krzysztof Strykowski (Mestni arhiv Poznan, Poljska) je predstavil uporabo tehničnih pripomočkov v poljskih arhivih na primeru Mestnega arhiva v Poznau. Uporabljajo informacijski program NAD-ZÓR. Od leta 1995 so vsi arhivi dolžni uporabljati program SEZAM (System Elektryczny Zasob Archiwalnych).

Ing. Miroslav Kunt (Državni arhiv Praga, Češka) je predstavil elektronski arhiv in digitalizacijo v arhivih Češke. V uvodu je predstavil nov tehnični standard za arhivske pripomočke. V preteklosti so uporabljali dva sistema: ProArchiv (od družbe Bach systems, s.r.o.) in Janus2000 (od družbe NetPro systems, s.r.o.). Predstavil je projekt, ki mu češki arhivi dajejo prednost, in sicer projekt Monasterium – digitalizacija evidenc prebivalcev Prage, fotografske zapuščine Franza Queissera, digitalizacija tako imenovanih indikacijskih skic in matric.

Prof. Ivan Fras (Zgodovinski arhiv na Ptuj) je predstavil informatizacijo v slovenskih arhivih. Predstavil je skupen informacijski projekt vseh slovenskih regionalnih arhivov Infoarh, ki so ga začeli razvijati leta 2001.

Dr. Radoslav Ragač (Nacionalni spominski inštitut Bratislava) je predstavil digitalizacijo s francoskimi očmi in svoja spoznanja preko študija v Franciji. Arhivi nameravajo digitalizirati matrice. Podatkovno bazo informacij zaradi iskanja po vseh podatkovnih

poljih lahko prostovoljno dopolnjujejo. Digitalizirajo tudi popis prebivalstva in ikonografski material. Pri tem se na splošno trudijo, da je na internetu dostopno vse, kar je možno. Nova arhivska pomagala nastajajo samo v elektronski obliki, skenirajo jih v PDF formatu, da so dostopna za uporabo.

Po predavanjih je bila organizirana ekskurzija po reki Vah z znamenitimi splavi. Potovanje je bilo zanimivo in razburljivo, saj smo na koncu kljub na začetku sončnemu vremenu komaj ubežali močni nevihti in nalivu. Zvečer so nas seveda zabavali z kulturnim programom in glasbo.

Tretji dan so svoje referate predstavili še *dr. Pavel Vimmer* (Mestni arhiv Bratislava), ki je govoril o mestnem arhivu na internetni strani.

Viera Horváth ter *ing. Rajnička Lato* (Mestni arhiv Banská Bystrica) sta predstavili digitalizacijo v njihovem mestnem arhivu. Sprejetje zakona o arhivskem in dokumentarnem gradivu je omogočilo digitalizacijo arhivskih dokumentov, v kolikor so arhivski dokumenti nastali pred letom 1526 in niso dostopni za študij v originalu. Pri tem delu so se srečali s problemi, s katerimi se že srečujejo pri digitalizaciji obsežnih fondov banskobistriškega magistrata (npr. v povezavi z osvetlitvijo, toploto, plačilom stroškov in podobno). V programu ProArchiv jim je družba BachSystems, s.r.o. pripravila arhivsko pomagalo.

Dr. Soňa Matug (Mestni arhiv Bytci) je govorila o fondu Šolski inšpektorat v kraju Dolne Kubine 1802–1949 in o novih možnostih pristopanja.

Mag. Martina Oros (Arhiv Spomeniškega zavoda Bratislava) je predstavila njeno vizijo arhiva 21. stoletja. Predstavila nam je razvoj informacijskega sistema Spomeniškega zavoda od leta 1968 do danes. Danes kot edini arhiv na Slovaškem uporabljajo sistem Janus2000. Arhiv Spomeniškega zavoda ima digitaliziranih 3500 načrtov (digitalizacijo je opravil zunanji izvajalec), kateri morajo biti združeni s sistemom Janus2000. Vse je povabila na dan odprtih vrat, ki je bil 23. oktobra 2007.

Ing. Milan Antonič (Arhiv Slovaške televizije Bratislava) je predstavil digitalizacijo v arhivu televizije in probleme, ki se tičejo potrditve zakona o digitalizaciji oddaj in problemov, povezanih s prehodom STV na digitalno oddajanje programov do leta 2012. Arhiv STV mora rešiti probleme povezane z digitalizacijo nosilcev, ki so podlegli degradaciji, rešiti probleme s prenosom na medije z večjo zmožljivostjo in z online pristopom, kakor tudi osebna vprašanja.

S tem referatom se je posvetovanje zaključilo. Izmenjali smo si elektronske naslove in se podali proti Sloveniji. Slovaške kolege smo povabili, naj obiščejo našo državo. Povabili so se odzvali in septembra 2007 so obiskali Slovenijo.

Nataša Majerič Kekec